

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0124/2002

18 april 2002

VERSLAG

over het verslag van de Commissie - Jaarverslag SAPARD - 2000
(COM(2001) 341 – C5-0009/2002 – 2002/2007(COS))

Commissie landbouw en plattelandontwikkeling

Rapporteur: Willi Görlach

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE.....	5
TOELICHTING	9
ADVIES VAN DE COMMISSIE BUITENLANDSE ZAKEN, MENSENRECHTEN, GEMEENSCHAPPELIJKE VEILIGHEID EN DEFENSIEBELEID	15
ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, EXTERNE HANDEL, ONDERZOEK EN ENERGIE	19

PROCEDUREVERLOOP

Bij schrijven van 9 juli 2001 deed de Commissie haar verslag - Jaarverslag SAPARD - 2000 (COM(2001) 341 – 2002/2007(COS)) aan het Europees Parlement toekomen.

Op 16 januari 2002 gaf de Voorzitter van het Parlement kennis van de verwijzing van dit verslag naar de Commissie landbouw en plattelandontwikkeling als commissie ten principale en naar de Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid, de Begrotingscommissie, de Commissie begrotingscontrole, de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken, de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid, de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie, de Commissie visserij en de Commissie regionaal beleid, vervoer en toerisme als medeadviserende commissies (C5-0009/2002).

De Commissie landbouw en plattelandontwikkeling benoemde reeds op haar vergadering van 6 november 2001 Willi Görlach tot rapporteur.

De commissie behandelde het verslag van de Commissie en het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 4 december 2001 en 18 februari, 19 maart en 17 april 2002.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Joseph Daul (voorzitter), Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf, Albert Jan Maat en María Rodríguez Ramos (ondervoorzitters), Willi Görlach (rapporteur), Gordon J. Adam, Danielle Auroi, Alexandros Baltas (verving Vincenzo Lavarra), Carlos Bautista Ojeda, Sergio Berlato, Niels Busk, Arlindo Cunha, Michl Ebner, Christel Fiebiger, Ilda Figueiredo (verving Dimitrios Koulourianos), Francesco Fiori, Christos Folias, Jean-Claude Fruteau, Georges Garot, Lutz Goepel, Liam Hyland, Elisabeth Jeggle, Salvador Jové Peres, Hedwig Keppelhoff-Wiechert, Heinz Kindermann, Wolfgang Kreissl-Dörfler (verving António Campos), Astrid Lulling (verving Robert William Sturdy), Xaver Mayer, Jan Mulder (verving Giovanni Procacci), Karl Erik Olsson, Neil Parish, Mikko Pesälä, Christa Prets (verving María Izquierdo Rojo), Encarnación Redondo Jiménez, Agnes Schierhuber, Dominique F.C. Souchet en Eurig Wyn (verving Giorgio Celli).

De adviezen van de Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid en de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie zijn bij dit verslag gevoegd. De Begrotingscommissie, de Commissie begrotingscontrole, de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken, de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid, de Commissie visserij en de Commissie regionaal beleid, vervoer en toerisme hebben resp. op 22 januari 2002, 11 september 2001, 12 september 2001, 22 januari 2002, 10 september 2001 en 22 januari 2002 besloten geen advies uit te brengen.

Het verslag werd ingediend op 18 april 2002.

De termijn voor de indiening van amendementen wordt bekendgemaakt in de ontwerpagenda voor de vergaderperiode waarin het verslag wordt behandeld.

ONTWERPRESOLUTIE

Resolutie van het Europees Parlement over het verslag van de Commissie - Jaarverslag SAPARD - 2000 (COM(2001) 341 – C5-0009/2002 – 2002/2007(COS))

Het Europees Parlement,

- gezien het verslag van de Commissie - Jaarverslag SAPARD - 2000 (COM(2001) 341 - C5-0009/2002),
 - gelet op artikel 47, lid 1 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie landbouw en plattelandontwikkeling en de adviezen van de Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid en de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie (A5-0124/2002),
- A. onder verwijzing naar het feit dat de belangrijkste prioriteiten van het SAPARD-instrument met het oog op de geplande toetreding van de Midden- en Oost-Europese landen (LMOE) tot de Europese Unie zijn het bijdragen tot de overname van het acquis op het gebied van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en aanverwante beleidslijnen en het vinden van oplossingen voor prioritair en specifieke problemen bij de duurzame aanpassing van de landbouwsector en de landelijke gebieden in de LMOE,
- B. overwegende dat de landbouwsector in de LMOE ten dele een zeer belangrijke rol speelt voor de economie en de werkgelegenheid en dat het succes van de uitbreiding derhalve in hoge mate afhangt van een geslaagde integratie van de landbouw van de LMOE in de landbouwmarkt van de EU, en overwegende dat de Commissie ervoor dient te zorgen dat uitwisselingen in het kader van opleiding en beroep tussen ondernemingen en bedrijven in de agrarische sector, met name van jongeren, uit de huidige lidstaten en de LMOE worden gestimuleerd,
- C. overwegende dat de pretoetredingsstrategie op het gebied van de landbouw moet worden aangepast aan de ontwikkelingen bij de onderhandelingen in het kader van de WTO en de consequenties van de tussentijdse evaluatie van Agenda 2000,
- D. overwegende dat de SAPARD-verordening (VO nr. 1268/1999) reeds medio 1999 werd vastgesteld, maar dat het eerste betalingsorgaan van een kandidaat-lidstaat pas in december 2000 operationeel was en tot eind 2001 slechts kleine bedragen (ca. 30 mln. €) uit het SAPARD-programma naar de LMOE zijn gestroomd,
- E. overwegende dat de bevoegdheid voor het beheer van SAPARD is overgedragen aan de LMOE en de uitvoering van SAPARD dan ook volstrekt gedecentraliseerd en uitsluitend met controle ex post door de Commissie verloopt, conform de beginselen van het financieel beheer van het EOGFL, afdeling Garantie,
- F. overwegende dat de vertraging bij de uitvoering van het SAPARD-programma het gevolg is van het feit dat de noodzakelijke administratieve voorwaarden voor een adequaat gedecentraliseerd financieel beheer in de LMOE nog gecreëerd moesten worden,
1. is ingenomen met de zich aftekenende vooruitgang in de landbouwsector van de LMOE op

weg naar toetreding tot de Unie;

2. ziet met grote bezorgdheid dat de voorbereiding op de toetreding van de LMOE op het gebied van de landbouw als gevolg van de trage uitvoering van het SAPARD-programma aanzienlijk belemmerd wordt, en onderstreept dat het aanpassingsproces van de LMOE op het gebied van de landbouw daardoor met het oog op de beoogde eerste uitbreidingsronde in 2004 in grote tijdnood komt;
3. erkent dat de publieke opinie in de meeste kandidaat-lidstaten niet volledig en precies is voorgelicht over de redenen voor het uitstel van de betalingen van SAPARD-gelden, waardoor het wantrouwen in de kandidaat-lidstaten tegenover het uitbreidingsproces werd gevoed; dringt er bij de Commissie en de kandidaat-lidstaten op aan het inzicht in dit gerichte pre-toetredingsinstrument, vooral in plattelandsgebieden, te verbeteren door het in eenvoudige en precieze bewoordingen te verklaren en door uitbreiding van de steun aan scholing voor de plattelandsbevolking teneinde het voor alle actoren mogelijk te maken deel te nemen aan planning en uitvoering van projecten;
4. betreurt het dat het beheer van SAPARD-middelen pas aan vijf LMOE - Bulgarije, Estland, Slovenië, Letland en Litouwen – is overgedragen;
5. betreurt het dat de problemen die reeds in 2000 zijn opgetreden, in eerste instantie met betrekking tot de programmainhoud en vervolgens bij de instelling van betalingsorganen, nog altijd niet volledig zijn opgelost en dat deze ontwikkeling negatieve gevolgen heeft voor de structurele veranderingen in de LMOE die vóór hun toetreding moeten plaatsvinden;
6. verzoekt de Commissie uiterlijk in juni 2002 een schriftelijke verklaring over te leggen, met gedetailleerde informatie over de op dat moment nog bestaande hindernissen voor de overmaking van SAPARD fondsen aan kandidaat-landen, waarin ook de accreditering van SAPARD-betalingsorganen wordt toegelicht;
7. beschouwt het feit dat er voor de uitvoering van SAPARD in het begrotingsjaar 2000 geen en in het jaar 2001 slechts geringe kredieten zijn overgemaakt als een teken van een verkeerde opzet van SAPARD, voorzover het om de doelstelling gaat, namelijk doeltreffende opbouwhulp leveren vóór de toetreding;
8. wijst erop dat de LMOE waarschijnlijk grote problemen zullen hebben bij de cofinanciering van het SAPARD-programma, omdat zij de oorspronkelijk voor 2000 en 2001 voorziene begrotingsmiddelen in de jaren 2002, 2003 en later extra in hun begrotingen moeten inschrijven; verzoekt de Commissie derhalve er door middel van passende maatregelen voor te zorgen dat het vervallen van SAPARD-kredieten als gevolg van een vertraagde uitvoering principieel voorkomen wordt;
9. ziet dat enkele LMOE op problemen stuiten bij de instelling van betalingsorganen waarvoor dezelfde criteria op het gebied van doeltreffendheid, kwaliteit en vertrouwen gelden als voor de beheers- en controlestructuren van de lidstaten, en moet kennis nemen van het feit dat de ontwikkeling van deze organen voor enkele kandidaatlanden moeilijk is omdat het veelal ontbreekt aan de noodzakelijke menskracht en technische middelen;
10. hoopt dat de beschikbare EU-middelen nu zo snel mogelijk productief worden ingezet, om de verschillende landbouwsectoren bij de aanpassing aan de nieuwe economische omgeving na de toetreding te steunen;

11. verzoekt de Commissie in het gehele jaar 2002 regelmatig geactualiseerde gegevens te verstrekken over de ervaringen met de met SAPARD-middelen gesteunde projecten, zodat het Parlement deze politiek belangrijke investeringen in de plattlandsgebieden van de kandidaatlanden nauwkeurig in het oog kan houden;
12. verzoekt de Commissie te onderzoeken of – in overeenstemming met de LMOE – in bepaalde gevallen een gedeeltelijk centraal beheerde toewijzing van SAPARD-kredieten door de Commissie tot een betere financieringsstroom zou kunnen leiden;
13. wijst erop dat gemiddeld slechts 11% van het communautaire bedrag voor SAPARD bedoeld is voor ontwikkeling en diversifiëring in de landbouw van de LMOE; acht een sterkere steun voor het generen van alternatieve inkomensbronnen en ter versterking van het maatschappelijk middenveld in de LMOE in het kader van de steun aan plattlandsgebieden dringend noodzakelijk, omdat daar sprake is van een aanzienlijke overcapaciteit aan arbeidsplaatsen die na de toetreding zou kunnen leiden tot een zeer sterke stijging van de werkloosheid, wanneer de landbouw volledig blootstaat aan de concurrentie uit de huidige EU-landen; wijst in dit verband op het grote belang van scholing en beroepsonderwijs in het kader van deze noodzakelijke omscholings- en herstructureringsprogramma's;
14. pleit derhalve voor een sterkere oriëntering van het SAPARD-programma op het creëren van alternatieve werkgelegenheid op het platteland, overeenkomstig het EU-concept voor een multifunctionele landbouw, die bijdraagt tot vermindering van de sociale problemen in verband met de in het kader van de toetreding tot de EU onvermijdelijke inkrimping van de werkgelegenheid in de landbouwsector van de LMOE;
15. verzoekt de Commissie derhalve zo snel mogelijk een programma "Inpard" (Innovative Participatory Rural Development) in te dienen dat door een tijdige voorbereiding op de overschakeling van Leader+ na de toetreding een bijdrage moet leveren aan de creatie van extra werkgelegenheid en inkomens en aan de versterking van het maatschappelijk middenveld in de plattlandsgebieden van de LMOE en waarbij een "bottom-up"-benadering overeenkomstig de Leader-programma's van de EU wordt gevolgd;
16. verzoekt de Commissie de haar overeenkomstig artikel 7, lid 4 van Verordening (EG) 1268/1999 ter beschikking staande begrotingsmiddelen beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van "bottom-up"-programma's totdat overeenstemming is bereikt over de wijziging van de financiële vooruitzichten;
17. streeft samen met de Raad en de Commissie naar overeenstemming over een wijziging van de financiële vooruitzichten, om zo extra middelen voor pretoetredingsmaatregelen op het platteland ter beschikking te stellen;
18. wijst erop dat door de uitvoering van zo'n programma met ingang van 2003 reeds voor de toetreding structuren voor het gebruik van het LEADER-programma na de toetreding gecreëerd en waardevolle ervaringen opgedaan kunnen worden;
19. verzoekt de Commissie er bij de uitvoering van het SAPARD-programma voor te zorgen dat de aan de LMOE toegekende overheidssubsidies in de landbouwsector verenigbaar zijn met de door de EU en de LMOE in de WTO aangegane verplichtingen;
20. verzoekt de Commissie in het kader van het SAPARD-programma de spoedige naleving van de sanitaire en fytosanitaire EU-normen en EU-bepalingen inzake dierenbescherming door de

LMOE aan te moedigen, zodat distorsies op het gebied van de handel in landbouwproducten tussen de EU en de genoemde landen kunnen worden voorkomen;

21. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de regeringen van de tien Midden- en Oost-Europese kandidaatlanden.

TOELICHTING

1. Inleiding

De Europese Commissie heeft onlangs haar eerste verslag over het speciaal toetredingsprogramma voor landbouw en plattelandontwikkeling (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development – Sapard) voorgelegd. Het doel van het bij verordening (EG) nr. 1268/1999 (verordening van de Raad van 21 juni 1999 inzake steunverlening door de Gemeenschap voor pretoetredingsmaatregelen op het gebied van landbouw en plattelandontwikkeling in de kandidaatlidstaten in Midden- en Oost-Europa gedurende de pretoetredingsperiode de zogenaamde "Sapard-verordening") ingestelde programma was en is het, de tien kandidaatlanden in Midden- en Oost-Europa (Bulgarije, Tsjechië, Estland, Hongarije, Litouwen, Letland, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije) te helpen bij structurele verbeteringen in de landbouw en op het platteland.

Het voor de pretoetredingssteun in totaal uitgetrokken bedrag wordt door het plafond van rubriek 7 begrensd, dat voor de periode van de financiële vooruitzichten door de Europese Raad van Berlijn in 1999 op 3,174 mld. € per jaar (prijzen van 1999) is vastgesteld. De helft is bedoeld voor Phare (financiële hulp bij de opbouw van instellingen en projecten met grote investeringen), van het resterend bedrag gaat tweederde naar ISPA (steun op de gebieden vervoer en milieu-infrastructuur) en een derde naar Sapard. De subsidies uit de communautaire begroting voor SAPARD bedragen voor de jaren 2000-2006 per jaar in totaal circa € 530 mln. De indicatieve verdeling voor de jaarlijkse krediettoewijzingen (in mln € tegen constante prijzen van 2000) blijkt uit de volgende tabel:

Bulgarije	Tsjechië	Estland	Hongarije	Litouwen	Letland	Polen	Roemenië	Slovenië	Slowakije	Totaal.
53,026	22,445	12,347	38,713	30,345	22,226	171,603	153,243	6,447	18,606	529

2. Eisen

a) Inhoud

De Sapard-programma's zijn in grote lijnen te vergelijken met programma's van de lidstaten betreffende de bevordering van de landbouw en de ontwikkeling van het platteland, maar behelzen niet het hele spectrum van deze programma's. Het geven van steun in het kader van het Sapard-programma geschiedt op grond van telkens één programma per kandidaatlidstaat voor de landbouw en de ontwikkeling van het platteland. In de inhoud van de afzonderlijke programma's zijn de prioriteiten weergegeven die in de LMOE (Midden- en Oost-Europese landen) overeenkomstig hun specifieke eigenheden en behoeften zijn vastgesteld.

b) Uitvoering en beheer

Voor de uitvoering van Sapard werd een concept gekozen waarbij de nationale autoriteiten in de kandidaatlidstaten op grond van een volkomen gedecentraliseerd beheer de gehele verantwoordelijkheid overnemen. Op deze wijze moet de verwezenlijking van de doelstellingen die ten grondslag liggen aan het Sapard-instrument mogelijk worden, namelijk uitvoering van talrijke kleine projecten op het gehele platteland van de afzonderlijke landen en totstandbrenging van structuren te creëren waarmee de LMOE onmiddellijk na de toetreding het acquis communautaire kunnen toepassen. Daarvoor moet elke LMOE een eigen zogenaamd

betalingsorgaan instellen, dat in staat moet zijn Sapard conform de vastgestelde wettelijke bepalingen uit te voeren. Een andere eis is het sluiten van bilaterale internationale overeenkomsten tussen de EU en de LMOE, de zogenaamde financieringsovereenkomsten.

aa) Betalingsorgaan

De betalingsorganen moeten in overeenstemming met de bepalingen van het EOGFL-garantie worden opgericht en moeten Sapard overeenkomstig de vastgestelde wettelijke bepalingen ten uitvoer kunnen leggen. Het nationale fonds, een eenheid binnen het Ministerie van Financiën in de LMOE, die al is opgericht voor het financieel beheer van Phare, wordt de bevoegde autoriteit voor de erkenning van het betalingsorgaan. De Commissie zal de erkenning van dit orgaan ter plaatse controleren. Pas wanneer de Commissie haar fiat heeft gegeven kan zij de beheers- en betalingstaken overdragen aan de kandidaatlidstaat en kan het werkkapitaal naar dat land worden overgemaakt.

ab) Meerjarige financieringsovereenkomst

Deze overeenkomst legt voor de gehele duur van het programma de communautaire beheers- en controlebepalingen voor Sapard vast. Omdat de wettelijke voorschriften van de EU voor de kandidaatlidstaten niet bindend zijn, moesten met elke kandidaatlidstaat bilaterale afspraken worden gemaakt om een rechtskader te creëren dat de EU en het individuele kandidaatland bindt aan de voorschriften voor de uitvoering van Sapard. Deze meerjarenovereenkomst voor de financiering behelst volledige decentralisatie van het programmabeheer door inschakeling van een onder verantwoordelijkheid van iedere kandidaatlidstaat opgericht orgaan, financieringsvoorschriften voor gesplitste kredieten en toepassing van de voor de afdeling garantie van het EOGFL geldende procedure voor de goedkeuring van de rekeningen.

ac) Jaarlijkse financieringsovereenkomst

Voor ieder jaar van het programma wordt voor elke kandidaatlidstaat in overleg met deze landen een jaarlijkse financieringsovereenkomst opgesteld. Bij deze overeenkomst wordt de financiële toewijzing van de Gemeenschap voor het betrokken jaar gegeven en worden de bepalingen van de meerjarenovereenkomst voor de financiering zo nodig aangepast.

3. Tijdschema

Na het besluit van de Commissie over de toewijzing van de kredieten konden de kandidaatlidstaten eind 1999/begin 2000 hun Sapard-projecten ter bevordering van de landbouw en de ontwikkeling van het platteland indienen. Op grond van deze plannen, van diverse raadplegingen en nadat ze aan het STAR-comité waren voorgelegd, heeft de EU-Commissie in de herfst van 2000 alle meerjarige plannen goedgekeurd. De ondertekening van de meerjarige financieringsovereenkomst en van de jaarlijkse financieringsovereenkomst voor 2000 was, voor alle LMOE, begin 2001 een feit. Door de aanhoudende problemen bij de oprichting van de betalingsorganen is na Slovenië, Litouwen (11/2001) en Letland (12/01) tot dusver alleen aan Bulgarije (05/2001) en Estland (06/2001), d.w.z. de helft van de potentiële begunstigden, het beheer van Sapard-middelen overgedragen. In diverse andere kandidaatlanden zou de aanpassing van de organen en de procedures bijna zijn afgerond. De jaarlijkse financieringsovereenkomst tussen de Commissie en de LMOE over de krediettoewijzing 2001 wordt in de loop van 2002 verwacht.

4. Beoordeling

a) Programmainhoud en beheer

Over het algemeen moet worden betreurd dat een project als Sapard waarvan zoveel werd verwacht, nog altijd voor een groot deel niet uit de startblokken is gekomen. In toenemende mate komen aan de hand van de in het verslag beschreven ervaringen van de Commissie en toetredingskandidaten vragen bovendrijven waarop een antwoord moet worden gegeven. Was de basisstrategie juist en wat kan en moet worden gedaan om de uitbetaling van Sapard-kredieten te versnellen? Zou het beheer van een groter deel van de kredieten vanuit Brussel niet effectiever zijn, zou daarmee niet sneller het doel worden bereikt? Is door het vertraagde begin niet voorbijgeschoten aan het doel van een "pretoetredingssteun"? Was de gedecentraliseerde, op kleine projecten georiënteerde en volledig door de LMOE beheerde programmaopzet verkeerd? Had men de kredietverstrekking niet kunnen splitsen? Zijn de LMOE niet overbelast door de meest gecompliceerde bureaucratische eisen?

Uw rapporteur wil eerst zijn reeds in het verleden geuite bezwaren kenbaar maken, dat uiterekend het met meer dan een half miljard € per jaar gedoteerde Sapard-programma als geheel zo is opgezet dat de kandidaatlidstaten naast de bezwaarlijke taak om een programma op te stellen onmiddellijk ook het volledig een zelfstandige beheer daarover is toevertrouwd. Daardoor werd het doel om de LMOE door middel van snel werkende pretoetredingssteun te helpen om de structurele achterstand van de landbouwsector vergeleken met de EU in te halen, tegengewerkt.

Het uitgangspunt om de LMOE met het beheer de mogelijkheid te geven ervaring op te doen bij de toepassing van mechanismen voor het beheer van EU-kredieten, lijkt op het eerste oog juist. Want op lange termijn wordt door investeringen in nieuwe systemen zeker deskundigheid opgebouwd waarvan later voor het beheer van andere communautaire middelen gebruik kan worden gemaakt. Maar helaas is door de eisen waardevolle tijd in de pretoetredingsfase verloren gegaan. Want voor vele LMOE was zowel eerst de opstelling van programma's alsook de potentiële afwikkeling van Sapard natuurlijk volkomen nieuw.

Als gevolg daarvan traden reeds vanaf het begin, nadat de LMOE hun programmaontwerp aan de Commissie hadden voorgelegd, inhoudelijke gebreken aan het daglicht waardoor aanpassing noodzakelijk was, hetgeen enerzijds een gevolg was van het complexe karakter van de na te leven bepalingen, anderzijds van het feit dat de LMOE met de ontwikkeling van hun programma's op volstrekt nieuw terrein terecht kwamen.

Ook was de Sapard-verordening (nr. 1268/99) niet gelukkig geformuleerd, omdat veel kwesties juridisch onvoldoende nauwkeurig omschreven waren en enkele mogelijke maatregelen ontbraken. Het is vooral jammer dat een zo belangrijk instrument uit de plattelandsverordening (nr. 1257/99) als de bevordering van de vervroegde uittreding, waarvan juist in de LMOE nuttig gebruik had kunnen worden gemaakt, in het Sapard-aanbod ontbreekt.

Later zijn de eisen dan verduidelijkt in uitvoeringsverordening (EG) nr. 2759/99 en in de uitvoeringsvoorschriften voor het financieel beheer (verordening (EG) nr. 2222/2000), die pas in 2000 is opgesteld. Dit heeft extra vertraging veroorzaakt, die tot gevolg had dat de programma's van de LMOE pas eind 2000 definitief konden worden opgesteld en door de Commissie goedgekeurd.

Juist omdat de LMOE zich aan de in deze verordeningen gestelde programmatische, juridische en administratieve eisen voor de opstelling en de uitvoering van het Sapard-programma moesten houden, is er vervolgens een aanzienlijke extra vertraging opgetreden, hetgeen te betreuren valt.

Op administratief vlak werden de betrokken landen door de overheveling van de verantwoordelijkheid voor het rechtstreekse beheer van de communautaire steun, de selectie van projecten, de aanbestedingsprocedures en de gunning van opdrachten geconfronteerd met zodanige taken dat zij afscheid moesten nemen van de bekende praktijk van een centralistisch landbouwbeleid.

Bij bezoeken aan de LMOE in 2000 stelde de Commissie o.a. vast dat er op een aantal terreinen moeilijkheden bestonden, bijvoorbeeld bij het organiseren van doeltreffende interne revisie, de uitvoering van een realistische erkennings-, voorlichtings- en communicatiestrategie, de inachtneming van de beginselen van een economisch verantwoorde begrotingsuitvoering alsmede op het gebied van de boekhouding. Verder hadden de vernieuwingen ook ingrijpende gevolgen voor het nationale rechtskader, dat gewijzigd en aangepast moest worden. Dit alles konden de LMOE niet van vandaag op morgen realiseren.

Een van de centrale vragen, nl. of een centraal programmabeheer door de Commissie in Brussel, via delegaties in de kandidaatlanden of decentraal in de LMOE, de voorkeur verdiende, heeft de EU bij de opstelling van de verordening in 1999 - waarschijnlijk primair om praktische redenen - beantwoord met een keuze voor de decentrale oplossing. Deze oplossing was enerzijds de goedkoopste (bij de Commissie zouden onvoldoende controleurs en begeleiders zijn geweest voor de afzonderlijke programma's en de zeer verschillend opgezette projecten), anderzijds kon zo de verantwoordelijkheid voor het al dan niet slagen van het Sapard-programma voor een groot deel bij de LMOE worden gelegd.

Officieel liet men echter verluiden dat als gevolg van een andere vorm van beheer kleinere begunstigden, d.w.z. kleine en middelgrote ondernemingen en de meeste landbouwbedrijven met uitzondering van de allergrootste, buiten de boot zouden zijn gevallen en dat bovendien in een later stadium tijdrovende heronderhandelingen nodig zouden zijn geworden over de basisverordening en de inmiddels door de Commissie goedgekeurde Sapard-programma's.

De aanvullende verklaring van de kant van de Commissie dat bij administratie vanuit Brussel de steun om technische redenen prioritair, zo niet uitsluitend zou worden toegekend aan grote projecten, waardoor het aantal begunstigden en gesubsidieerde sectoren zou afnemen, is zeker juist. Volgens de rapporteur had men dit echter kunnen voorkomen als bepaalde financieringsmaatregelen en de begeleiding van de programmahoud van meet af aan tussen de LMOE en Brussel waren opgesplitst.

Zo'n aanpak zou twee voordelen hebben gehad: enerzijds hadden de kandidaatlanden ook op deze wijze kennis gemaakt met het beheer van EU-gelden (wellicht met een iets kleiner deel van het beschikbare budget) en anderzijds zou althans bij het budgetgedeelte waarvoor de Commissie verantwoordelijk was geweest voor controle en afwikkeling, een versnelde uitbetaling hebben plaatsgevonden. Deze goede gecombineerde aanpak is helaas niet voor Sapard gekozen. Daardoor is belangrijke tijd verloren gegaan voor echte "pretoetredingssteun".

Over de problematiek "opstelling van programma's en beheer" moet echter ook worden opgemerkt dat, afgezien van de verantwoordelijkheid aan EU-zijde, ook de LMOE een uiteenlopend tempo bij hun vorderingen aan de dag hebben gelegd, waardoor sommige landen

bij de uitvoering van Sapard aanzienlijk verder zijn dan andere.

Positief verliepen de zaken vooral wanneer er werd gezorgd voor personele continuïteit in de instellingen en als vertegenwoordigers van het hogere management consequent bij het proces werden betrokken. Negatieve ontwikkelingen deden zich voor wanneer medewerkers na de nodige opleiding hun functie neerlegden en als er in en tussen de twee instanties (nationaal fonds en Sapard-instantie) communicatiestoornissen en samenwerkingsproblemen optraden. Daarop dient in de toekomst sterker te worden gelet.

b) Inpard en rol van NGO's

Een ander probleem is de rol van niet-gouvernementele organisaties. Was de toegestane tijd voor de opstelling van het programma te krap bemeten, zodat er onvoldoende tijd was voor overleg, hetgeen er weer toe leidde dat het gehele proces gekenmerkt was door een te geringe deelname van NGO's en de bevolking en door een gebrek aan transparantie? Ondanks pogingen om niet-gouvernementele organisaties een plaats te geven in de begeleidende commissies van Sapard en ondanks afzonderlijke maatregelen binnen Sapard staat het buiten kijf dat het maatschappelijk middenveld in de Oost-Europese plattelandsgebieden nog te weinig in het proces geïntegreerd is.

Het Inpard-programma (Innovative Participatory Rural Development) biedt de EU een kans om de op participatie gerichte, vernieuwende aanpak voor de plattelandsontwikkeling, zoals omschreven in het Leader+-programma in de EU, ook in de kandidaatlanden toe te passen. De Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling van het Europees Parlement heeft daartoe aanzetten gegeven. De Commissie is echter ook door de Begrotingscommissie verzocht om voor 1 juni 2002 een voorstel te doen voor een rechtsgrondslag voor het Inpard-programma, waardoor Sapard met dit aspect van het Leader+-programma zou kunnen worden uitgebreid.

Inpard heeft tot doel de nieuwe lidstaten en niet-gouvernementele organisaties voor te bereiden op hun deelname aan het Leader+-programma vanaf de toetreding, zodat zij een actieve rol kunnen spelen bij "bottom-up"-projecten en bij de ontwikkeling van de infrastructuur in de plattelandsgebieden van de kandidaatlanden. Voor Inpard dient nu spoedig een rechtsgrondslag te worden vastgesteld en aan de LMOE moeten hiervoor aanvullende middelen ter beschikking worden gesteld.

c) Begroting

Een laatste punt dat niet ongenoemd mag blijven, is de begrotingssector. Tot eind 2001 zal als gevolg van de reeds beschreven situatie slechts een gering bedrag (ongeveer € 30 mln) uit het Sapard-programma naar de kandidaatlanden zijn gestroomd, hoewel al in de EU-begroting 2000 meer dan € 190 mln alleen al aan betalingskredieten was opgenomen, die in het geheel niet zijn gebruikt.

Oorspronkelijk was in de meerjarenovereenkomst voor de financiering bepaald dat vastleggingskredieten voor 2000 kunnen worden uitbetaald als de desbetreffende vorderingen voor eind 2002 bij de Commissie binnenkomen (het zogeheten N+2-beginsel). Daarna zou het niet benutte restant van de voor 2000 vastgelegde kredieten automatisch vervallen. Aangezien de Commissie tot eind 2000 geen besluit heeft kunnen nemen over het overhevelen van de verantwoordelijkheid voor het beheer van de steungelden, heeft zij terecht gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de termijn voor de middelen uit 2000 bij wijze van uitzondering te verlengen tot eind 2003 om te voorkomen dat deze gelden vervallen. Naar de mening van uw

rapporteur moet er beslist voor worden gezorgd dat deze mogelijkheid eventueel ook wordt toegepast op de middelen van 2001, als valt te voorzien dat deze gelden in de jaren 2002 en 2003 niet worden besteed.

Een hiermee samenhangend probleem is dat voor de Sapard-middelen van de EU cofinanciering door de LMOE vereist is. Het communautaire aandeel bedraagt ten hoogste 75% van de in totaal voor subsidie in aanmerking komende overheidsuitgaven en in uitzonderlijke gevallen kan de Gemeenschap maximaal 100% van de totale kosten voor haar rekening nemen. Gelet op deze cofinancieringseis valt nu al te voorzien dat sommige landen als gevolg van de vertraging bij de betalingen en de daarmee verbonden opeenhoping van gelden moeite zouden kunnen hebben om voldoende eigen middelen bij te passen. Door de LMOE moeten al in een vroeg stadium de nodige plannen worden ontwikkeld om aan dit probleem het hoofd te bieden.

d) Conclusie

EU-landbouwcommissaris Fischler heeft onlangs gezegd: "Moed betekent niet dat men een gevaar blind negeert, maar dat men het met open ogen overwint". Dit dient een motto te worden voor de toekomst van Sapard, zodat dit met zoveel verwachtingen begonnen programma eindelijk een succesverhaal wordt ten voordele van de EU en de Midden- en Oost-Europese kandidaatlanden. Daarvoor dienen alle verantwoordelijken zich binnen hun eigen functie in te zetten.

16 april 2002

ADVIES VAN DE COMMISSIE BUITENLANDSE ZAKEN, MENSENRECHTEN, GEMEENSCHAPPELIJKE VEILIGHEID EN DEFENSIEBELEID

aan de Commissie landbouw en plattelandontwikkeling

inzake de landbouw en plattelandontwikkeling: het Sapard-programma voor de kandidaat-lidstaten, eerste jaarverslag 2000 (COM(2001) 341 – C5-0009/2002 – 2002/2007(COS))

Rapporteur voor advies: The Earl of Stockton

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid benoemde op haar vergadering van 24 januari 2002 The Earl of Stockton tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergadering van 26 maart en 15/16 april 2002.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen bij 1 onthouding haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Geoffrey Van Orden (waarnemend voorzitter), Christos Zacharakis (ondervoorzitter), The Earl of Stockton (rapporteur voor advies), Ole Andreasen, Alexandros Baltas, André Brie, John Walls Cushnahan, Joseph Daul (verving Gunilla Carlsson), Pere Esteve, Glyn Ford, Michael Gahler, Per Gahrton, Gerardo Galeote Quecedo, Jas Gawronski, Vitaliano Gemelli (verving Franco Marini), Alfred Gomolka, Vasco Graça Moura (verving José Pacheco Pereira), Joost Lagendijk, Alain Lamassoure, Jules Maaten (verving Bob van den Bos), Nelly Maes (verving Reinhold Messner), Cecilia Malmström, Emilio Menéndez del Valle, Raimon Obiols i Germà, Doris Pack (verving Armin Laschet), Jacques F. Poos, Lennart Sacrédeus (verving Ursula Stenzel), Jannis Sakellariou, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacques Santer, Amalia Sartori, Elisabeth Schroedter, Ioannis Souladakis, Ilkka Suominen, Hannes Swoboda, Charles Tannock, Maj Britt Theorin (verving Véronique De Keyser), Demetrio Volcic, Jan Marinus Wiersma en Matti Wuori.

BEKNOPTE MOTIVERING

Het lijkt geen twijfel dat de voorbereidingen voor de toetreding op het terrein van de landbouw zowel van de kandidaat-lidstaten als van de Europese Unie grote inspanningen vergen. De belangrijke plaats die de landbouw in de economie van de kandidaat-lidstaten inneemt, betekent dat verstrekkende hervormingen onontkoombaar zijn. De ongunstige landbouwstructuur en de aanwezigheid van een permanente kleinschalige landbouwsector in combinatie met het ontstaan van een commerciële landbouwsector, plaatsen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voor een reeks bestuurlijke en economische dilemma's. Deze structurele tweedeling zal de politieke spanning tijdens het herstructureringsproces opvoeren, omdat niet alleen landbouwstructuren maar ook boven- en benedenstroomse infrastructuur en diensten en werkgelegenheid in aan de landbouw gerelateerde bedrijfstakken ontwikkeld moeten worden.

SAPARD werd ontworpen om steun te verlenen aan de inspanningen van de kandidaat-lidstaten in de pre-toetredingsperiode bij het bereiken van twee belangrijke doeleinden: het bijdragen aan de omzetting van het "acquis" en het oplossen van dringende en specifieke structurele problemen op het terrein van de landbouwontwikkeling. In concreto moest, voordat de steun werd verleend, worden voldaan aan twee voorwaarden: ten eerste het sluiten van bilaterale overeenkomsten met de kandidaat-lidstaten met als uitgangspunt een reeks bepalingen over alle aspecten die betrekking hebben op correct gebruik, controle en verantwoording en ten tweede de oprichting in elke kandidaat-lidstaat van een agentschap dat SAPARD kan uitvoeren op een wijze die strookt met de juridische bepalingen. Eind 2000 was in geen enkele kandidaat-lidstaat een SAPARD-agentschap geïnstalleerd en kon er dus geen geld worden overgemaakt. Momenteel zijn slechts vijf kandidaat-lidstaten gerechtigd om financiële middelen te ontvangen.

Het verslag van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling baseert haar conclusies op het jaarverslag van SAPARD voor het jaar 2000 en wijst op de problemen die de kandidaat-lidstaten ondervonden om aan de voorwaarden te voldoen, het dringt aan op doelmatige besteding van de middelen en presenteert een aantal belangwekkende suggesties over de geschikte aanvulling van SAPARD door andere initiatieven zoals INPARD (Innovative Participatory Rural Development). Uw rapporteur voor advies is het geheel eens met de opvatting die in het verslag naar voren komt, maar wil toch de aandacht vestigen op een aantal aspecten die voor onze commissie van belang zijn, gezien het globale karakter van het voorbereidingsproces voor de toetreding.

Ten eerste wijst hij op het belang dat de kandidaat-lidstaten hebben bij het pre-toetredingsinstrument, gezien de omvang van de noodzakelijke hervormingen en de daaruit voortvloeiende economische problematiek. Zou geen financiële bijstand worden verstrekt, dan zouden dergelijke hervormingen een zware last voor de begrotingen van de kandidaat-lidstaten vormen en het voorbereidingsproces in andere belangrijke sectoren kunnen verstoren. De openbare mening in de kandidaat-lidstaten en in het bijzonder de plattelandsbevolking was bijzonder gevoelig voor het aanbod van de Unie. Men werd helaas niet erg goed voorgelicht over de redenen voor het uitstel van de overdracht van middelen, wat leidde tot enige teleurstelling. Het was één van de redenen waarom in sommige lidstaten een negatieve houding ontstond met betrekking tot de toetreding en het EU-beleid. Dit geldt vooral voor plattelandsgebieden waar de bevolking die voortdurend met verandering wordt geconfronteerd, zich toch al kwetsbaar voelt en de toekomst met zorg tegemoet ziet; dit is soms de oorzaak van radicale reacties. Indien deze onvrede de kans krijgt zich te verspreiden, zou het succes van het uitbreidingsproces in gevaar kunnen komen en de politieke instabiliteit in een aantal kandidaat-lidstaten kunnen toenemen.

De rapporteur voor advies hecht er bijzonder aan dat de Unie nogmaals bevestigt dat zij gelijkheid tussen de leden wil betrachten. Hoewel de kandidaat-lidstaten worden geacht vanaf het moment van toetreding (en vaak daarvoor al) alle verplichtingen na te komen die voortvloeien uit het "acquis", kunnen ze pas jaren later profiteren van alle voordelen die bijvoorbeeld het GLB biedt. De rapporteur heeft weliswaar begrip voor de vrees van de Commissie dat rechtstreekse betalingen aan landbouwers in toetredingslanden een destabiliserende werking zouden hebben op de economieën van die landen, maar zou het jammer vinden als een dergelijk beleid zou worden opgevat als een gevolg van budgettaire overwegingen. De rapporteur van advies stelt dan ook voor dat in plaats van rechtstreekse betalingen aan nieuwe lidstaten via het GLB, zoals voor de huidige lidstaten, de Unie dient te overwegen het SAPARD-programma uit te breiden zodat dit de overgangperiode bestrijkt, maar parallel daaraan geleidelijk rechtstreekse betalingen in te voeren. De "investering" door de

kandidaat-lidstaten, namelijk het voldoen aan de voorwaarden en SAPARD operationeel maken, zal van pas komen bij het beheer van andere middelen waarop de toekomstige lidstaten recht hebben, aangezien het hier een belangrijke, nieuwe ervaring betreft in het toepassen van het mechanisme voor doorzichtig en efficiënt beheer van aanzienlijke hoeveelheden geld.

De rapporteur voor advies is van mening dat het bijzonder nuttig zou zijn de invloed te evalueren van het SAPARD-programma op de sociale en economische situatie van de landbouwers en de nodige maatregelen te nemen ter vermindering van mogelijke negatieve gevolgen van de herstructurering van de landbouwsector, zoals werkloosheid, inkomensverlies, enz. die kunnen leiden tot een toename van de politieke spanning en een gevaar zouden kunnen betekenen voor de stabiliteit die voor een succesvol verloop van het uitbreidingsproces noodzakelijk is.

CONCLUSIES

De Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid verzoekt de ten principale bevoegde Commissie landbouw en plattelandontwikkeling onderstaande suggesties in de goed te keuren ontwerp-resolutie op te nemen:

1. erkent dat de publieke opinie in de meeste kandidaat-lidstaten niet volledig en precies is voorgelicht over de redenen voor het uitstel van de betalingen van SAPARD-gelden, waardoor het wantrouwen in de kandidaat-lidstaten tegenover het uitbreidingsproces werd gevoed; dringt er bij de Commissie en de kandidaat-lidstaten op aan het inzicht in dit gerichte pre-toetredingsinstrument, vooral in plattelandsgebieden, te verbeteren door het in eenvoudige en precieze bewoordingen te verklaren en door uitbreiding van de steun aan scholing voor de plattelandsbevolking teneinde het voor alle actoren mogelijk te maken deel te nemen aan planning en uitvoering van projecten;
2. beklemtoont de noodzaak goed gebruik te maken van SAPARD-middelen door ondersteuning van de inspanningen in de kandidaat-lidstaten hun landbouweconomieën te herstructureren en moderniseren, aangezien dit proces door zijn complexe karakter de politieke spanningen kan doen oplopen omdat niet alleen de landbouwstructuur, maar ook de noodzakelijke infrastructuur, de dienstensector en de werkgelegenheid in aan de landbouw gerelateerde bedrijfstakken, moeten worden ontwikkeld;
3. wijst er met klem op dat de economische en sociale druk die uitgaat van de noodzakelijke structuurhervormingen in de kandidaat-lidstaten bij de inwoners van die landen de gedachte kan doen postvatten dat de uitbreiding gepaard gaat met toenemende werkloosheid en armoede op het platteland; meent dan ook dat de ontwikkelingen op sociaal-economisch terrein nauwgezet moeten worden gevolgd en contacten met landbouwers in kandidaat-lidstaten moeten worden geïntensiveerd, zodat passende maatregelen voor plattelandontwikkeling kunnen worden overwogen om kleinschalige landbouw en daarmee dus de leefbaarheidsfunctie die hij vervult, in stand te houden en milieuvriendelijke landbouwproductie en inkomensdiversificatie te bevorderen volgens de doelstellingen van de tweede pijler van het GLB; dringt er bij Commissie en Raad op aan het SAPARD-programma te verlengen tot tien jaar na de uitbreiding, teneinde de maatschappelijke onrust als gevolg van een voortdurende forse afname van de werkgelegenheid in de landbouw tot een minimum te beperken;

4. beklemtoont dat de kandidaat-lidstaten voorbereidingen treffen om te voldoen aan alle door de Commissie gestelde eisen voor een doorzichtig en efficiënt beheer; meent dat deze toekomstige lidstaten niet alleen waardevolle ervaring hebben opgedaan bij de toepassing van mechanismen voor het beheer van programma's voor plattelandsontwikkeling, maar ook, in ruimere zin, vaardigheden hebben opgedaan die van pas kunnen komen bij andere activiteiten van structuurfondsen en op andere terreinen van communautair beleid; erkent de permanente verantwoordelijkheid van de Unie voor de volledige integratie van de kandidaat-lidstaten tot volwaardige leden, die deel kunnen hebben aan alle voordelen van het lidmaatschap zoals het recht volledig te participeren in alle communautaire programma's.

26 maart 2002

ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, EXTERNE HANDEL, ONDERZOEK EN ENERGIE

aan de Commissie landbouw en plattelandontwikkeling

inzake het verslag van de Commissie: Jaarverslag SAPARD - 2000 (COM(2001) 341 – C5-0009/2002 – 2002/2007(COS))

Rapporteur voor advies: Konrad Schwaiger

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie benoemde op haar vergadering van 23 januari 2002 Konrad Schwaiger tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergaderingen van 26 februari en 26 maart 2002.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 41 stemmen voor en 1 tegen bij 5 onthoudingen haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Carlos Westendorp y Cabeza (voorzitter), Yves Piétrasanta en Jaime Valdivielso de Cué (ondervoorzitters), Konrad K. Schwaiger (rapporteur voor advies), Nuala Ahern, Konstantinos Alyssandrakis, Sir Robert Atkins, Luis Berenguer Fuster, Ward Beysen (verving Nicholas Clegg), Guido Bodrato, David Robert Bowe (verving Gary Titley), Felipe Camisón Asensio (verving Alejo Vidal-Quadras Roca), Massimo Carraro, Gérard Caudron, Giles Bryan Chichester, Dorette Corbey (verving Olga Zrihen Zaari), Elisa Maria Damião (verving Harlem Désir), Willy C.E.H. De Clercq, Concepció Ferrer, Francesco Fiori (verving Umberto Scapagnini), Cristina García-Orcoyen Tormo (verving Godelieve Quisthoudt-Rowohl), Michel Hansenne, Roger Helmer (verving Paul Rübig), Hans Karlsson, Bashir Khanbhai, Peter Liese (verving Peter Michael Mombaur), Rolf Linkohr, Caroline Lucas, Eryl Margaret McNally, Erika Mann, Marjo Matikainen-Kallström, William Francis Newton Dunn (verving Colette Flesch), Angelika Niebler, Reino Paasilinna, Samuli Pohjamo (verving Elly Plooij-van Gorsel), John Purvis, Alexander Radwan (verving Werner Langen), Bernhard Rapkay (verving Norbert Glante), Daniela Raschhofer, Imelda Mary Read, Mechtild Rothe, Christian Foldberg Rovsing, Esko Olavi Seppänen, Claude Turmes, W.G. van Velzen, Dominique Vlasto en Myrsini Zorba.

BEKNOPTE MOTIVERING

De integratie van de 10 kandidaatlanden in Midden- en Oost-Europa is voor de landbouw een speciale uitdaging. Het landbouwareaal van de EU-25 zal met bijna 50% toenemen; het aantal mensen dat in de landbouw werkt, zal zelfs meer dan verdubbelen. In 1997 bedroeg de landbouwproductie in de 10 Midden- en Oost-Europese landen echter amper 15% van de productie van de 15 EU-lidstaten. In de Midden- en Oost-Europese landen was 22% van de beroepsbevolking werkzaam in de landbouw; in de EU bedroeg dit aandeel 7%. Deze cijfers maken duidelijk dat de productiviteit en bijgevolg het inkomen in de landbouwsector van de

kandidaatlanden ver onder het peil van de EU liggen.

Bij de toetredingsonderhandelingen is het niet alleen zaak het *acquis communautaire* op landbouwgebied in overeenstemming te brengen met de speciale situatie in de kandidaatlanden; veeleer moet deze landen ook financiële hulp worden toegekend voor de aanpassing van hun landbouwstructuren aan de EU-normen. Hiervoor heeft de EU in 1999 een "Special Association Programme for Agriculture and Rural Development - Sapard" opgesteld, in het kader waarvan de 10 kandidaatlanden voor de periode 2000-2006 financiële steun ten bedrage van jaarlijks € 529 mln wordt toegekend (tegen prijzen in 2002). Deze middelen dienen met name ter verbetering van de plattelandsinfrastructuur, de kapitaalvoorziening voor landbouwbedrijven, maar ook ter bevordering van alternatieve werkgelegenheid op het platteland. Overeenkomstig de SAPARD-verordening heeft de Commissie haar eerste jaarverslag over de uitvoering van het programma in 2000 voorgelegd. In deze periode stonden met name aanloopproblemen bij de totstandbrenging van de voor een decentrale uitvoering van het programma in de kandidaatlanden noodzakelijke beheerstructuren op de voorgrond.

Voor het advies van de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie is met name het mogelijke effect van het SAPARD-programma op de externe handel in landbouwproducten van de uitgebreide EU van belang. Hier moet ervoor worden gezorgd dat de opzet en het effect van het steunprogramma verenigbaar zijn met de verplichtingen die de EU en de Midden- en Oost-Europese landen in het kader van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) op het gebied van de externe handel in landbouwproducten zijn aangegaan. Hierbij gaat het met name om de verplichting tot beperking van interne steunmaatregelen en exportsubsidies die gevolgen hebben voor de productie. Compensatiebetalingen die geen gevolgen voor de productie hebben, kunnen - met name als zij aan milieueisen in de landbouwsector en braakleggingsprogramma's gekoppeld zijn - onverminderd worden verleend. De in het kader van het SAPARD-programma toegekende steun beantwoordt grotendeels aan deze criteria. Deze steun kan echter door de verbetering van de landbouwproductie-infrastructuur indirect tot een opvoering van de landbouwproductie en export van landbouwproducten leiden, die - gezien het niet uitgeputte productiepotentieel - aanzienlijk zou kunnen zijn. De in de WTO overeengekomen verlaging van de exportsubsidies dient, los van een eventueel groter exportvolume, te worden gehandhaafd.

Vanuit het oogpunt van externe handel moet daarom worden toegejuicht dat in het kader van SAPARD projecten kunnen worden gesubsidieerd waarmee alternatieve werkgelegenheid op het platteland wordt gecreëerd in de sectoren vrijetijdsbesteding, toerisme, cultuur, gastronomie, milieubescherming en ontwikkeling van alternatieve energiebronnen, zoals biomassa en energieproducerende gewassen. Dit ligt in de lijn van het door de EU nagestreefde beleidsconcept voor een multifunctionele landbouw en draagt er tegelijkertijd toe bij de sociale problemen bij de noodzakelijke herstructurering van de landbouw in de kandidaatlanden te beperken, zonder tegelijkertijd handelsproblemen te veroorzaken. Aan dit aspect van het SAPARD-programma dient de Commissie het allergrootste belang te hechten.

CONCLUSIES

De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie verzoekt de ten principale bevoegde Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling onderstaande suggesties in de goed te keuren ontwerpresolutie op te nemen:

A. overwegende dat het niet uitgeputte landbouwproductiepotentieel van de Midden- en Oost-

Europese landen door opvoering van de landbouwproductiviteit als gevolg van het SAPARD-programma tot aanzienlijke overschotten en een toename van de export in de landbouwsector kan leiden,

- B. overwegende dat de Midden- en Oost-Europese landen lid zijn van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en dat de hun in het kader van de EU-toetredingsvoorbereiding toegekende overheidssteun verenigbaar moet zijn met de in het kader van de WTO aangegeane verplichtingen tot geleidelijke afbraak van bepaalde vormen van landbouwsubsidies,
- C. overwegende dat momenteel over deze verplichtingen nieuwe besprekingen worden gevoerd in het kader van de "Doha Development Agenda" van de WTO met als doel overeenstemming te bereiken over verder reikende verplichtingen tot vermindering van landbouwsubsidies,
 - 1. verzoekt de Commissie bij de uitvoering van het SAPARD-programma ervoor te zorgen dat de aan de Midden- en Oost-Europese landen toegekende overheidssubsidies in de landbouwsector verenigbaar zijn met de door de EU en de Midden- en Oost-Europese landen in de WTO aangegeane verplichtingen;
 - 2. voorziet met name bij een duidelijke toename van de landbouwproductie in de Midden- en Oost-Europese landen moeilijkheden bij de naleving van de verplichting tot vermindering van de subsidies bij de export van landbouwproducten;
 - 3. pleit derhalve voor een sterkere oriëntering van het SAPARD-programma op het creëren van alternatieve werkgelegenheid op het platteland, overeenkomstig het EU-concept voor een multifunctionele landbouw, die bijdraagt tot vermindering van de sociale problemen in verband met de in het kader van de toetreding tot de EU onvermijdelijke inkrimping van de werkgelegenheid in de landbouwsector van de Midden- en Oost-Europese landen;
 - 4. verzoekt de Commissie in het kader van het SAPARD-programma de spoedige naleving van de sanitaire en fytosanitaire EU-normen en EU-bepalingen inzake dierenbescherming door de Midden- en Oost-Europese landen aan te moedigen zodat distorsies op het gebied van de handel in landbouwproducten tussen de EU en de genoemde landen kunnen worden voorkomen.